

Jeremia 29

1 Dit zijn de woorden van de brief die de profeet Jeremia uit Jeruzalem gestuurd heeft aan de rest van de oudsten van de ballingen, aan de priesters, aan de profeten en aan heel het volk dat Nebukadnezar van Jeruzalem in ballingschap had gevoerd naar Babel

2 – nadat koning Jechonia, de koningin-moeder, de hovelingen, de vorsten van Juda en Jeruzalem, de ambachtslieden en de smeden uit Jeruzalem vertrokken waren –

3 door de hand van Elasa, de zoon van Safan, en Gemarja, de zoon van Hilkia, die Zedekia, de koning van Juda, naar Babel gestuurd heeft, naar Nebukadnezar, de koning van Babel:

4 Zo zegt de HEERE van de legermachten, de God van Israël, tegen alle ballingen die Ik uit Jeruzalem naar Babel in ballingschap heb gevoerd:

5 Bouw huizen en woon erin, leg tuinen aan en eet de vrucht ervan,

6 neem vrouwen en verwek zonen en dochters, neem vrouwen voor uw zonen en geef uw dochters aan mannen, zodat zij zonen en dochters baren. Word daar talrijk en verminder niet in aantal.

7 Zoek de vrede voor de stad waarheen Ik u in ballingschap heb gevoerd. Bid ervoor tot de HEERE, want in haar vrede zult u vrede hebben.

8 Want zo zegt de HEERE van de legermachten, de God van Israël: Laten uw profeten die in uw midden zijn, en uw waarzeggers u niet bedriegen. Luister niet naar uw dromers die u laat dromen,

9 want met leugen profeteren zij tegen u in Mijn Naam. Ik heb hen niet gezonden, spreekt de HEERE.

10 Want zo zegt de HEERE: Voorzeker, pas wanneer zeventig jaren in Babel voorbij zijn, zal Ik naar u omzien en over u Mijn goede woord gestand doen, door u terug te brengen naar deze plaats.

11 Ik immers, Ik ken de gedachten die Ik over u koester, spreekt de HEERE. Het zijn gedachten van vrede en niet van kwaad, namelijk om u toekomst en hoop te geven.

12 Dan zult u Mij aanroepen en heengaan, u zult tot Mij bidden en Ik zal naar u luisteren.

13 U zult Mij zoeken en vinden, wanneer u naar Mij zult vragen met heel uw hart.

14 Ik zal door u gevonden worden, spreekt de HEERE, Ik zal een omkeer brengen in uw gevangenschap en u bijeenbrengen uit alle volken en uit alle plaatsen waarheen Ik u verdreven heb, spreekt de HEERE, en Ik zal u terugbrengen naar de plaats vanwaar Ik u in ballingschap heb gevoerd.

15 Omdat u gezegd hebt: De HEERE heeft ons profeten in Babel doen opstaan,

16 daarom zo zegt de HEERE van de koning die zit op de troon van David, en van heel het volk dat woont in deze stad, uw broeders die niet met u in ballingschap zijn vertrokken,

17 zo zegt de HEERE van de legermachten: Zie, Ik ga onder hen het zwaard, de honger en de pest zenden. Ik wil hen maken als de afschuwelijke vijgen die niet te eten zijn vanwege hun slechte kwaliteit.

18 Ik zal hen achtervolgen met het zwaard, met de honger en met de pest. Ik zal hen tot een schrikbeeld stellen voor alle koninkrijken van de aarde, tot een vervloeking en tot een verschrikking, tot een aanfluiting en tot smaad onder alle volken waarheen Ik hen verdreven heb,

19 omdat ze naar Mijn woorden niet geluisterd hebben, spreekt de HEERE, toen Ik Mijn dienaren, de profeten, vroeg en laat tot hen heb gezonden. Maar u hebt niet geluisterd, spreekt de HEERE.

20 En u, alle ballingen die Ik uit Jeruzalem heb weggezonden naar Babel, hoor het woord van de HEERE.

21 Zo zegt de HEERE van de legermachten, de God van Israël, van Achab, zoon van Kolaja, en van Zedekia, zoon van Maäseja, die in Mijn Naam leugen tegen u profeteren: Zie, Ik ga hen overgeven in de hand van Nebukadnezar, de koning van Babel, en hij zal hen voor uw ogen doodslaan.

22 Aan hen zal een vloek ontleend worden bij alle ballingen van Juda die in Babel zijn: Moge de HEERE u maken als Zedekia en als Achab, die de koning van Babel heeft geroosterd in het vuur! –

23 omdat zij een dwaasheid in Israël hebben gedaan: zij hebben overspel gepleegd met de vrouwen van hun naasten en spraken in Mijn Naam een leugenwoord, dat Ik hun niet geboden had. Ik ben het

Die dat weet en ben er Getuige van, spreekt de HEERE.

24 Tegen Semaja, de Nechelamiet, moet u zeggen:

25 Zo zegt de HEERE van de legermachten, de God van Israël: Omdat ú brieven in uw eigen naam verstuurd hebt naar heel het volk dat in Jeruzalem is, en naar Zefanja, de zoon van Maäseja, de priester, en naar al de priesters:

26 De HEERE heeft u tot priester aangesteld in plaats van de priester Jojada om opzichters te zijn in het huis van de HEERE over iedereen die krankzinnig is en zich voor profeet uitgeeft, opdat u die vastzet in een blok en met een ketting aan de hals:

27 Nu dan, waarom hebt u Jeremia uit Anathoth, die zich bij u uitgeeft voor profeet, niet bestraft?

28 Want daarom heeft hij tot ons naar Babel de boodschap gestuurd: Het gaat lang duren. Bouw huizen en woon erin, leg tuinen aan en eet de vrucht ervan.

29 De priester Zefanja las deze brief voor ten aanhoren van de profeet Jeremia.

30 Toen kwam het woord van de HEERE tot Jeremia:

31 Stuur aan alle ballingen deze boodschap: Zo zegt de HEERE van Semaja, de Nechelamiet: Omdat Semaja u geprofeteerd heeft, terwijl ik hem niet heb gezonden, en heeft gemaakt dat u op leugen vertrouwt,

32 daarom, zo zegt de HEERE: Zie, ik ga Semaja, de Nechelamiet, en zijn nageslacht straffen. Hij zal niemand hebben die woont in het midden van dit volk. Hij zal niet het goede zien dat ik doen zal aan Mijn volk, spreekt de HEERE, want hij heeft opgeroepen afvallig te worden van de HEERE.

Brief van Jeremia aan de ballingen in Babel

Jeremia schrijft een brief aan de ballingen in Babel. De inhoud is een profetie van de HEERE. Daarmee richt de HEERE Zich direct tot de ballingen. Het lijkt er op dat Jeremia bedacht had dat een brief wellicht een passende manier was om deze boodschap te communiceren met zijn volksgenoten. Er ligt voor zover we weten geen opdracht van God aan ten grondslag. Vermoedelijk waren ze nog niet zo lang in Babel. Jeremia refereert aan de wegvoering van koning Jechonia in 597 v Chr. Jeremia 29:2 *'nadat koning Jechonia, de koningin-moeder, de hovelingen, de vorsten van Juda en Jeruzalem, de ambachtslieden en de smeden uit Jeruzalem vertrokken waren.'* De Joden die met deze koning weggevoerd waren wisten blijkbaar niet goed wat ze moesten doen in Babel. Moesten ze zich voorbereiden op een langer verblijf of zouden ze binnen afzienbare tijd weer teruggaan? Natuurlijk willen ze terug. Het is niet het tv-programma 'Ik vertrek'. Maar zelfs zo'n programma – waar sprake is van een volstrekt vrijwillig vertrek naar het buitenland – leert dat iedereen aanloopt tegen alle mogelijke obstakels. Wie in het buitenland een bedrijf begint moet van goede huize komen om gemotiveerd te blijven. Laat staan de Joden die weggevoerd zijn. Ze zijn er tegen hun zin. Ze worden vermoedelijk aan hun lot overgelaten. De wegvoering is in gang gezet om hen te vervreemden van hun achtergrond, hun geloof, hun cultuur; alles wat hen bekend is. De koningen van Assur en Babel hadden het beleid van *'verdeel en heers'*. Men scheurde volkeren met wortel en tak uit de eigen omgeving weg en plantte ze ergens anders. Zo woonden er in het Noorden van Israël – na de ballingschap naar Assur – ook allerlei buitenlandse volken en groepen die later *'de Samaritanen'* vormden. Uit Jeruzalem waren – voor de zekerheid – met de koning ook de smeden die wapens konden maken, weggevoerd. Dit om verder gedoe en opstanden tegen te gaan. De weggevoerde Joden in Babel wilden maar een ding, terug naar huis. Deze wens vond steun bij een aantal mensen die zich in Babel uitgaven voor *profeet*. Die vertelden dat ze binnen twee jaar weer terug zou gaan naar Jeruzalem. Ze deden het voorkomen alsof de HEERE dat Zelf had gezegd. Volgens Jeremia doen die profeten weinig anders dan vertellen waar van mensen van dromen. *'De wens is de vader van de gedachte'*, zegt het spreekwoord dat hier wel van toepassing is. Jeremia 29:8 *Want zo zegt de HEERE*

van de legermachten, de God van Israël: Laten uw profeten die in uw midden zijn, en uw waarzeggers u niet bedriegen. Luister niet naar uw dromers die u laat dromen, want met leugen profeteren zij tegen u in Mijn Naam. Ik heb hen niet gezonden, spreekt de HEERE. Voor Jeremia was dit een lastige toestand. Het speelde in Babel zo'n duizend km bij hem vandaan. Hij was in Jeruzalem. Hij kon maar op een plaats tegelijk zijn. Hij heeft ervoor gekozen om in Jeruzalem te blijven. Daar lag zijn taak. Hij koos voor het middel van *de brief* als communicatiemiddel. Hij schreef de boodschap van de HEERE op in een brief en gaf die mee met afgezanten die door koning Zedekia naar de koning naar Babel gestuurd waren.

De profeet Jeremia schrijft een brief naar de ballingen in Babel.

Het gezantschap naar Babel.

Blijkbaar is er in die tijd een gezantschap dat namens koning Zedekia naar Babel vertrekt voor een onderhoud met Nebukadnezar of hoge ambtenaren uit zijn rijk. Zij willen wel als postbode fungeren. Er vallen een paar namen; die van een zekere Elasa, de zoon van Safan, en Gemarja, de zoon van Chilkia. *Jeremia 29:3 Door de hand van Elasa, de zoon van Safan, en Gemarja, de zoon van Hilkia, die Zedekia, de koning van Juda, naar Babel gestuurd heeft, naar Nebukadnezar, de koning van Babel.* De inhoud van de brief is niet echt positief over koning Zedekia en Jeruzalem. Er worden harde noten gekraakt. Zedekia weet hier vermoedelijk niets van. Dat zijn gezanten een vriendendienst bewijzen aan de profeet Jeremia zal hem niet bekend zijn. We weten toevallig dat de familie van Safan Jeremia goed gezind is. Bij de confrontatie op het tempelplein – men kon Jeremia's bloed toen wel drinken – heeft een andere zoon van diezelfde Safan Jeremia nog gered. *Jeremia 26:24.* Ook weten we dat de familie van Safan in de hoogste kringen rondom de koning als adviseur optrad. Blijkbaar liep die Elasa, de zoon van Safan daar ook rond en had hij het tot *ambassadeur* geschopt. Wie zich afvraagt hoe koning Zedekia iemand naar Babel kon sturen – waarvan hij kon weten dat die redelijk op de hand was van Jeremia – zal niet vreemd opkijken. De koning heeft dat vermoedelijk met opzet gedaan. Laten we eerlijk zijn., koning Zedekia is bij tijden een ongeleid projectiel. De Bijbel is bijzonder negatief over hem. Zedekia ziet kans nou letterlijk iedereen tegen zichzelf in het harnas te jagen. Koning Nebukadnezar zal ook niet met vreugde aan hem denken. Hij tolereerde hem maar meer niet. Tussen de regels door – zie verderop in Jeremia – zal duidelijk worden dat iemand als Jeremia redelijk goed viel bij koning Nebukadnezar. Begrijpelijk, want Jeremia riep koning Zedekia op zich te onderwerpen aan Babel en zeker niet in opstand te komen. Na de verovering van Jeruzalem werd Jeremia met alle egards behandeld. De manschappen van Babel bleken heel goed te weten wat Jeremia verkondigde. Na de verovering van Jeruzalem lieten ze NB Jeremia vrij. *Jeremia 40:2-5 De bevelhebber van de lijfwacht liet Jeremia halen en zei tegen hem: De HEERE, uw God, heeft dit kwaad over deze plaats uitgesproken, en de HEERE heeft het doen komen en gedaan zoals Hij gesproken had, want u hebt tegen de HEERE gezondigd en niet naar Zijn stem geluisterd. Daarom is dit woord aan u geschied. Nu dan, zie, ik heb u vandaag losgemaakt van de ketenen die om uw handen waren. Als het goed is in uw ogen om met mij naar Babel te komen, kom mee, en ik zal mijn oog op u gericht houden. Maar is het kwalijk in uw ogen om met mij mee naar Babel te komen, laat het. Zie, heel het*

land ligt vóór u: Ga daarheen, waar het in uw ogen goed en juist is te gaan. Dat moet een publiek geheim geweest zijn. Vermoedelijk ging Zedekia er van uit dat de afgezanten – die wat dichterbij Jeremia stonden – een wit voetje hadden bij Nebukadnezar. Hoe het ook zij, Elasa wil de brief van Jeremia wel meenemen en afleveren aan de oudsten in Babel.

Elasa, de zoon van Safan, en Gemarja, de zoon van Hilikia, die Zedekia, naar Babel gestuurd heeft.

Ware en valse profeten in Babel.

Opmerkelijk dat *de oudsten* de feitelijke leiding in Babel vormden en dat *de priesters en de profeten* – aan wie de brief ook geschreven wordt – op het tweede plan staan. Jeremia 29:1 *Dit zijn de woorden van de brief die de profeet Jeremia uit Jeruzalem gestuurd heeft aan de rest van de oudsten van de ballingen, aan de priesters, aan de profeten en aan heel het volk dat Nebukadnezar van Jeruzalem in ballingschap had gevoerd naar Babel.* Wie zich er over verbaast dat de brief ook aan de (valse) profeten gestuurd wordt, zal zich realiseren dat er – behalve valse profeten – ook ware profeten in Babel waren zoals Ezechiël en Daniël. Van Ezechiël is bekend dat hij – op zijn manier – ook sterk tegen de valse profeten gefulmineerd heeft. ‘Witte kalk’ noemde hij dat soort figuren. Ezechiël gebruikte de metafoer van witte muurkalk waarmee alle diepe scheuren en gaten achter een pleisterwand verborgen bleven. Het leek heel wat op die manier maar de muur zakte van ellende in elkaar. Ezechiël 13:14-16. *Zo zal Ik de muur omverhalen die u met kalk bepleisterd hebt en Ik zal hem op de aarde neer doen storten, zodat zijn fundament blootgelegd wordt. Zo zal de stad vallen, en u zult in het midden ervan omkomen. Dan zult u weten dat Ik de HEERE ben. Zo zal Ik Mijn grimmigheid ten uitvoer brengen tegen die muur en tegen hen die hem met kalk bepleisterden. Ik zal tegen u zeggen: Die muur is er niet meer en zij die hem bepleisterden, zijn er niet meer, te weten de profeten van Israël die over Jeruzalem profeteren en er een visioen van vrede voor zien, hoewel er geen vrede is, spreekt de Heere HEERE. En u, mensenkind, richt uw blik op de dochters van uw volk die naar eigen inzicht profeteren, en profeteer tegen hen.*

De boodschap van de HEERE aan de ballingen in Babel.

De boodschap van de HEERE – die Jeremia via een brief aan de ballingen overbrengt – laat weinig te raden over. Men moet zich voorbereiden op een langer verblijf. De HEERE raadt de ballingen aan om huizen te bouwen en tuintjes aan te leggen en groenten te gaan verbouwen, zodat ze daar onderdak hebben en voldoende voedsel. Ook moeten ze nering zoeken om inkomen te verwerven en mee te helpen aan de bloei van de stad. De HEERE vraagt een andere houding van de ballingen ten aanzien van het land waar ze nu in verkeren. In plaats van Nebukadnezar te verachten en al het slechte toe te wensen zouden ze er verstandig aan doen voor de koning en de stad Babel te bidden. Ze moeten goed beseffen dat hun lot voor de komende decennia nauw verweven zal zijn met hun nieuwe omgeving. Gaat het daar goed met de mensen dan zullen zij daar van meeprofiteren. Gaat het slecht met Babel dan zal dat ook op de Joodse gemeenschap afstralen. God raadt hen aan om vrouwen te

kiezen en te gezinnen te stichten. Er hoeft echt niet bij verteld te worden dat dit Joodse vrouwen en mannen moeten zijn. Dat is nogal logisch. De HEERE is er duidelijk genoeg over in de Tenach. Wie nauwkeurig leest ziet dat er sprake is van drie generaties: ouders, kinderen en kleinkinderen. Tegen de tijd van de kleinkinderen zitten we in de buurt van de toestemming van de Perzische vorst Cyrus om terug te keren naar Jeruzalem. De boodschap van de HEERE luidde als volgt: Jeremia 29:4-7 *Zo zegt de HEERE van de legermachten, de God van Israël, tegen alle ballingen die Ik uit Jeruzalem naar Babel in ballingschap heb gevoerd: Bouw huizen en woon erin, leg tuinen aan en eet de vrucht ervan, neem vrouwen en verwek zonen en dochters, neem vrouwen voor uw zonen en geef uw dochters aan mannen, zodat zij zonen en dochters baren. Word daar talrijk en verminder niet in aantal. Zoek de vrede voor de stad waarheen Ik u in ballingschap heb gevoerd. Bid ervoor tot de HEERE, want in haar vrede zult u vrede hebben.* Op zich lijkt dit een vrij normale boodschap voor mensen die zich moeten heroriënteren. Het ligt zeker niet aan die mensen. Ook wij zouden zo'n periode gehad hebben van afwachten en de kat uit de boom kijken. Wat gaan we doen? Gaan we hier een leven opbouwen of wat? Maar het was geen normale boodschap. Wat was het geval? De mensen wilden graag terug, liever vandaag dan morgen. Dat was hun grote wens. Daar komt nog iets bij. Er waren ook profeten mee weggevoerd met de ballingschap. Die stookten het vuurtje van *de spoedige terugkeer* nog eens extra op. Zij zeiden 'over openbaringen te beschikken waaruit bleek dat God Zijn volk binnenkort weer naar huis zou laten gaan.' Als je dit goed tot je door laat dringen dan schrik je toch wel even. Reken maar dat dit voor Jeremia en ook voor de HEERE een verrassing was en geen aangename verrassing. Deze verwachting groeide met de dag en leek de ballingen voor zich in te nemen. Ze kwamen zelfs tot de uitdagende uitspraak van Jeremia 29:15 *De HEERE heeft ons profeten in Babel doen opstaan.* Dit moet echt hard aangekomen zijn bij de HEERE en Zijn profeet in Jeruzalem. Het klinkt als: 'We hebben jou helemaal niet meer nodig Jeremia. We hebben hier onze eigen profeten; daar luisteren we naar.'

'Bouw huizen en woon erin, leg tuinen aan en eet de vrucht ervan. Neem vrouwen en verwek zonen en dochters.'

Men staat in Babel aanvankelijk met de rug naar God en de profeet Jeremia.

Wie zijn gedachten laat gaan over wat hier gebeurt zal geschokt zijn. Want God had bij monde van Jeremia jaar na jaar het oordeel over de stad Jeruzalem en het gebied van Juda laten profeteren. Het bleek tegen dovemans oren gezegd. Er was geen hond die er naar taalde. Als Jeremia kwam draaide

men hem de rug toe. Alles goed en wel, maar je zou toch verwachten dat wanneer het oordeel vervolgens wordt voltrokken – en jou en je gezin persoonlijk treft – Je zou zeggen dat dat wat met mensen doet. Niet alleen wordt Jeremia door dit vonnis in het gelijk gesteld – en de andere profeten als valse profeten aan de kaak gesteld – maar je zou toch verwachten dat ze er eens over na gaan denken. Als de straf – zoals de wegvoering in ballingschap – zelfs nog niet tot inkeer brengt, wat dan wel? Het liedje schijnt weer van voren af aan te beginnen. Daar is opnieuw de droom van het volk – de spoedige terugkeer naar Jeruzalem – en daar zijn opnieuw de dromers die dit nou net van de HEERE doorgekregen zeggen te hebben ‘dat men spoedig terugkeert.’ Dat zegt de HEERE via Jeremia. Jeremia 29:8,9 *Luister niet naar uw dromers die u laat dromen, want met leugen profeteren zij tegen u in Mijn Naam.* Leren die mensen het nou nooit? Heeft men dan nog steeds geen enkel idee van Wie de God van Israël is en hoe de God van Israël is?

Weten wij – in de kerken – wie de God van Israel is?

Dit is ook een vraag aan ons? Hoe eerlijk zijn we tegen onszelf over ons geloof. Door wie laten we ons leiden? Welke sentimenten spelen ons parten? In welke beweging worden wij opgenomen? Vroeger stond de uitleg van de Bijbel redelijk vast. Zeker in protestantse kring was redelijk bekend wat je wel en wat je niet deed als christen en ook de inhoud van het geloof was vast omschreven in de Belijdenisgeschriften. Op dit moment vindt om allerlei redenen – bijvoorbeeld door het ineenschuiven van kerken en groepen – vermenging plaats en lopen allerlei tradities en meningen door elkaar. Mogelijk is het een straf voor de kerken die de zaken vijf eeuwen redelijk goed op orde hadden, dat *de eenheid* en *de eens-heid* steeds verder bij elkaar wegschuift. Zeker, men hoeft het niet in alles *eens* te zijn met elkaar om toch *de eenheid* met elkaar te ervaren. Maar *de eenheid* draagt wel de voorwaarde in zich dat men het over de belangrijkste zaken in leer en leven echt eens moet zijn. Neem nu de vrouw in het ambt. 20 eeuwen was het *not done* in de kerken dat vrouwen werden geroepen in het ambt. Maar nu beweert men in de Bijbel zekere uitspraken te hebben gevonden die tegenstrijdig zouden zijn op dit punt. En dat – zogenaamd nieuwe gegeven – geeft de vrijmoedigheid om alle ambten open te stellen voor zusters van de gemeente. Wie zo de Bijbel leest – zogenaamde tegenstrijdigheden tegen elkaar wegstrepen – kan alles wat men wenst voor goed en juist verklaren. Het zou niet verbazen. Wie de olifant – van een foute Bijbeluitleg die leidt tot openstelling van de ambten voor vrouwen in de gemeente – doorslikt, zal zich heus niet verslikken in de vele mugjes die daarna komen. Het zal voor de kerken heel lastig worden, zo niet onmogelijk om het over de belangrijkste zaken eens te worden en te blijven.

Israel en de kerk

Straf van God of consequentie van eigen handelen?

De straf van God en de consequentie van eigen handelen liggen vaak dicht bij elkaar net zoals in de tijd van Jeremia. In de tijd van Jeremia kun je bijvoorbeeld zeggen ‘dat Israël de ballingschap te danken heeft aan de pertinente weigering van de laatste vier koningen om zich te schikken onder de

hegemonie van Babel.’ Het is uit irritatie over de onbetrouwbaarheid van Jeruzalems koningen dat Nebukadnezar stad en tempel in de brand stak en de koning met de bovenlaag wegvoerde. Daar is veel voor te zeggen. Maar in ons Bijbelgedeelte laat God er geen misverstand over bestaan. ‘Wie’ er achter de ballingschap zit is namelijk God zelf. Jeremia 29:4 *Zo zegt de HEERE van de legermachten, de God van Israël, tegen alle ballingen die Ik uit Jeruzalem naar Babel in ballingschap heb gevoerd.* Zie ook vers 7, 14 en 20. Als God dit tot viermaal toe zegt in eenzelfde hoofdstuk dan wil Hij het er echt inwrijven. Geen misverstand over ‘Hoe ze daar zijn gekomen’ en ‘Door Wiens wil’. Het is de vraag of het veel uitmaakt of de verwarring in de kerken een straf van God is of de consequentie van onze neiging de Bijbel aan de tijd aan te passen. Het effect is hetzelfde maar in zijn oorsprong kan er wel degelijk verschil zijn. Als God Zich tegen de kerken keert is er echt een probleem. Gelovige mensen zullen dit niet gauw zeggen. We laten God er liever buiten. Ook wordt het vaak niet in dank afgenomen wanneer iemand iets *een straf van God* noemt. Het lastige is dat wij dit ook niet zo zeker kunnen weten als Jeremia in zijn tijd. Jeremia hoorde het van God zelf. Wij trekken op zijn hoogst een conclusie ‘uit wat wij van God kunnen weten.’ Wij zeggen dan zoiets als: Het zou me niet verbazen als.... Omdat we God zo kennen uit de Bijbel. Het zou inderdaad niet verbazen als God de kerken – die met de waarheid een loopje nemen – verwacht.

Dit neemt niet weg dat iedere oprechte christen nog steeds in staat moet zijn om – door de Heilige Geest en Gods Woord – te weten wat God van ons verwacht ‘als manier van leven’ en ‘wat we mogen geloven’. Johannes is daar bijvoorbeeld zo zeker van dat Hij dit onderstreept in zijn eerste brief. Natuurlijk, normaal zijn er ambtsdragers en oudsten die de christelijke gemeenschap de weg wijzen, maar als iedereen door elkaar gaat praten ziet de toekomst er – voor de kerk wel – maar voor de christen toch niet zo somber uit. U en ik moeten in staat zijn ons Bijbels goed te oriënteren en te weten wat God van ons vraagt. 1 Johannes 2:26,27 *En wat u betreft, de zalving die u van Hem hebt ontvangen, blijft in u, en u hebt het niet nodig dat iemand u onderwijst; maar zoals deze zalving u onderwijst met betrekking tot alle dingen – en die zalving is waar en is geen leugen – en zoals ze u heeft onderwezen, zo moet u in Hem blijven.*

Door de Heilige Geest en Gods Woord

Lijden loutert de mens?

We vinden allemaal wel wat van de hardleersheid van de ballingen. Toch zal het ook bij ons niet meevallen om mensen te brengen tot een eerlijk leven voor God en de naaste. Er zijn zoveel zaken die ons parten spelen. Bijvoorbeeld ons verleden en de manier waarop we ons toen opstelden. Wanneer uw verleden in denken en doen haaks staat op het heden zal het lastig zijn om begrip, laat staan respect te ontvangen van uw omgeving. Met omgeving bedoel ik uw familie, uw vrienden, uw

collega's en de vergadertafels waar u zich aan bevindt. Ook al bewandelt u – in tegenstelling tot vroeger – nu Gods weg, een grote verandering in uw denken en doen zal uw geloofwaardigheid niet versterken. Verder zijn er natuurlijk de *vooraanstaande mensen die in aanzien zijn* en die neigen mee te gaan met de beweging van het denken en doen van de tijd omdat ze graag in aanzien willen blijven. Is er eenmaal gekozen voor een positie die het goed doet in de huidige maatschappij, dan zal het extra lastig zijn om – indien hun geweten hen wil overhalen andere keuzes te maken – tot andere conclusies te komen en die ook openlijk uit te dragen. Om nog iets te noemen: Veel beslissingen worden aan vergadertafels gevormd door *compromissen*. De waarheid wordt per meerderheid vastgesteld. Wanneer iemand daar aan meegedaan heeft, zal het lastig zijn zich eraan te onttrekken en compromisloos te leven. In die zin zit de zonde zo diep dat die er zo maar niet een twee drie uit is. En toch. Het is echt verbazingwekkend dat de ballingen uit Jeruzalem – die aan den lijve het zware oordeel van God ondervonden met hun gezinnen, hun ouders en hun kinderen – doodleuk weer van voren af aan lijken te beginnen. Mogelijk refereert Jeremia hieraan door de brief te schrijven aan – wat hij noemt – *de rest van de oudsten van de ballingen*. Oudsten waren in die tijd niet alleen de geestelijke leiders van Israël maar feitelijk behoorden ze ook tot de groep senioren. Welnu, lang niet alle *oudsten* hebben de zware reis van duizend km overleefd. Jeremia refereert – met de term *rest* – aan een begrip dat doelt op *het uitverkoren overblijfsel*. Toch komen de overlevers opnieuw met dit hardnekkige verhaal van de spoedige terugkeer, waarmee ze feitelijk het hele vonnis van God negeerden. Ze zeggen hiermee: 'God is helemaal niet boos op Zijn volk. Sterker, we gaan morgen alweer terug naar Jeruzalem en Juda.' Mensen – ballingen in dit geval – die dit zeggen kunnen *de bekering van hart en ziel* wel op hun buik schrijven. Die bekering is net zo sterk als ijs na één nachtvorst. Ze zakken zo door de bodem van hun eigen bestaan. Je zou zeggen dat lijden een mens loutert, maar dit is zeker geen vanzelfsprekendheid. Toen niet en nu evenmin.

De rest van de oudsten van de ballingen.

God reageert op de ballingen.

God reageert hier ook op, zowel op de ballingen als op de profeten. Jeremia 29 voelt aan alsof de HEERE Zich voornamelijk tegen de valse profeten keert, maar feitelijk is dat niet zo. Feitelijk krijgt het volk ook een gevoelige tik op de vingers. Soms zetten ouders hun kind op de gang. Bij wijze van straf moet het daar vijf minuten of een kwartier blijven. Vaak zie je dat na enkele minuten de deur al weer open gaat. De soep wordt bij onze straffen vaak niet zo heet gegeten als hij wordt opgediend. Bij de God van Israël is dat anders. God had gezegd dat de ballingschap zeventig jaar zou duren. Jeremia 25:11,12 Het is positief nieuws. God gaat met Zijn volk verder. Hij opent de toekomst. Maar God blijft bij die zeventig jaar. Hij doet er geen jaar van af. Straf is straf. Dat wordt hen middels deze brief onmiskenbaar duidelijk gemaakt. Jeremia 29:10 *Want zo zegt de HEERE: Voorzeker, pas wanneer zeventig jaren in Babel voorbij zijn, zal Ik naar u omzien en over u Mijn goede woord gestand doen,*

door u terug te brengen naar deze plaats. Ik immers, Ik ken de gedachten die Ik over u koester, spreekt de HEERE. Het zijn gedachten van vrede en niet van kwaad, namelijk om u toekomst en hoop te geven. De HEERE herinnert Zijn volk eraan dat ze nog steeds op *het strafbankje* zitten. Het volk reageert hier niet goed op. Als de ballingen roepen ‘dat ze zelf ook profeten hebben in Babel’ – ze bedoelen waarschijnlijk dat Jeremia zich niet met hen moet bemoeien – dan komt de HEERE met een profetie over koning Zedekia en Jeruzalem. Het lijkt even alsof Jeremia de ballingen niet goed begrijpt. Maar wie het van dichterbij bekijkt, ziet dat Jeremia juist wel reageert op wat ze zeggen. Ze willen terug naar Jeruzalem. Jeremia vraagt of ze zich wel realiseren dat Jeruzalem nog steeds onder het oordeel van God ligt. De achterblijvers zijn in Gods ogen net als ‘die bedorven vijgen.’ De boodschap van ‘de bedorven vijgen’ uit Jeremia 24 moeten de ballingen erg goed gekend hebben want toen woonden ze zelf ook nog in Jeruzalem. Jeremia 29:17 *Zo zegt de HEERE van de legermachten: Zie, Ik ga onder hen het zwaard, de honger en de pest zenden. Ik wil hen maken als de afschuwelijke vijgen die niet te eten zijn vanwege hun slechte kwaliteit.* Toen, in Jeremia 24 vielen deze termen – van het vonnis waarmee God Jeruzalem bedreigt – ook al. Dat God ‘het zwaard, de honger en de pest’ op hen af zou sturen en hun naam tot een vloekwoord zou maken in de mond van de voorbijgangers. Hoezo terug naar Jeruzalem. Get real! Jeruzalem ligt zwaar onder vuur van God vanwege haar zonden. En – zegt Jeremia – nu we het toch over Jeruzalem hebben – daar woonden jullie gisteren nog en jullie waren geen steek beter. Hij wrijft hun zonde nog eens goed in. Ziet u hoe de derde persoon veranderd wordt in de tweede persoon meervoud? God wijst met de vinger naar hen en spreekt hen persoonlijk aan. Jeremia 29:19,20 *Omdat ze naar Mijn woorden niet geluisterd hebben, spreekt de HEERE, toen Ik Mijn dienaren, de profeten, vroeg en laat tot hen heb gezonden. Maar u hebt niet geluisterd, spreekt de HEERE. En u, alle ballingen die Ik uit Jeruzalem heb weggezonden naar Babel, hoor het woord van de HEERE.* Een ding wordt wel duidelijk. Niet alleen de valse profeten – waarover straks meer – maar ook de ballingen krijgen de mantel uitgeveegd. Zelfs in de belofte klinkt de ernst van God door.

Wat zal het zijn? Terugkeer of verwoesting van Jeruzalem?

Het gebed van Daniël.

De ballingen kunnen een voorbeeld nemen aan *het gebed van Daniël*. Natuurlijk kun je zo iets niet nadoen. Dan val je bij de HEERE direct door de mand. De vereenzelviging met de zonde van Israël en de zondaren – door Daniël met zijn verootmoediging – wekt diepe indruk. Deze man staat – voor zover wij weten – heel dicht bij de HEERE in de tijd toen hij in Babel in de hoogste kringen verkeerde. Daniël gaat diep door het stof. En dat niet alleen, maar hij rechtvaardigt de HEERE ook in Zijn oordelen. Breedvoerig komt in zijn gebed aan de orde dat hij en zijn volksgenoten indertijd niet alleen de oren sloten voor de profeten, maar ook de ogen voor de Thora. Aan de schuld en de zwaarte van het oordeel wordt op geen enkele manier afgedaan. Ook komt aan het licht dat Daniël de woorden van de HEERE over de duur van de ballingschap – zeventig jaar – goed in zijn oren

geknoopt had. Daniël knipte bij wijze van spreken elk jaar een cm van zijn meter en telde de dagen totdat volgens hem *de zeventig jaar* voorbij waren. We lezen zijn gebed in Daniël 9:1-19

Het gebed van Daniël

1 In het eerste jaar van Darius, de zoon van Ahasveros, uit het geslacht van de Meden, die koning gemaakt was over het koninkrijk van de Chaldeeën,

2 in het eerste jaar van zijn regering, merkte ik, Daniël, in de boeken het aantal jaren op waarover het woord van de HEERE tot de profeet Jeremia gekomen was: zeventig jaar zouden na de verwoesting van Jeruzalem voorbij moeten gaan.

3 Ik richtte mijn gezicht tot de Heere God, om Hem te zoeken in gebed en met smeekbeden, met vasten, en in zak en as.

4 Ik bad tot de HEERE, mijn God, en deed belijdenis en zei: Och Heere, grote en ontzagwekkende God, Die Zich houdt aan het verbond en de goedertierenheid ten aanzien van hen die Hem liefhebben en Zijn geboden in acht nemen,

5 wij hebben gezondigd, wij hebben onrecht gedaan, wij hebben goddeloos gehandeld, wij zijn in opstand gekomen door af te wijken van Uw geboden en bepalingen.

6 Wij hebben niet geluisterd naar Uw dienaren, de profeten, die in Uw Naam spraken tot onze koningen, onze vorsten en onze vaders, en tot heel de bevolking van het land.

7 Bij U, Heere, is de gerechtigheid, maar bij ons de schaamte op het gezicht – zo is het heden ten dage bij de mannen van Juda, bij de inwoners van Jeruzalem en bij heel Israël, bij hen die dichtbij zijn en die ver weg zijn, in alle landen waarheen U hen verdreven hebt om hun trouwbreuk, die zij tegenover U gepleegd hebben.

8 HEERE, bij ons staat de schaamte op het gezicht, bij onze koningen, bij onze vorsten, bij onze vaders, omdat wij tegen U gezondigd hebben.

9 De Heere, onze God, is vol barmhartigheid en menigvuldige vergeving, hoewel wij tegen Hem in opstand zijn gekomen.

10 Wij hebben niet geluisterd naar de stem van de HEERE, onze God, om volgens Zijn wetten te wandelen, die Hij ons gegeven heeft door de hand van Zijn dienaren, de profeten.

11 Maar heel Israël heeft Uw wet overtreden en is afgeweken door niet te luisteren naar Uw stem. Daarom is over ons de vervloeking en de eed uitgegoten die beschreven is in de wet van Mozes, de dienaar van God, want wij hebben tegen Hem gezondigd.

12 Hij heeft Zijn woorden gestand gedaan die Hij gesproken heeft tegen ons en tegen onze richters die ons leiding gaven, door over ons een groot onheil te brengen, dat zich onder heel de hemel nergens heeft voorgedaan zoals zich dat in Jeruzalem voorgedaan heeft.

13 Zoals het beschreven is in de wet van Mozes, is al dat onheil over ons gekomen. Wij hebben het aangezicht van de HEERE, onze God, niet getracht gunstig te stemmen door ons af te keren van onze ongerechtigheden en verstandig met Uw waarheid om te gaan.

14 Daarom heeft de HEERE over het onheil gewaakt en heeft Hij het over ons gebracht. Want de HEERE, onze God, is rechtvaardig in al Zijn werken die Hij gedaan heeft, aangezien wij naar Zijn stem niet geluisterd hebben.

15 Nu dan, Heere, onze God, U, Die Uw volk met sterke hand uit het land Egypte geleid hebt en U een Naam gemaakt hebt zoals hij heden ten dage is – wij hebben gezondigd, wij hebben goddeloos gehandeld.

16 Heere, laten toch Uw toorn en Uw grimmigheid zich afwenden van Uw stad Jeruzalem, Uw heilige berg, op grond van al Uw gerechtigheden, want om onze zonden en om de ongerechtigheden van onze vaders zijn Jeruzalem en Uw volk tot smaad geworden voor allen die ons omringen.

17 Nu dan, onze God, luister naar het gebed van Uw dienaar en naar zijn smeekbeden. Doe, omwille van de Heere, Uw aangezicht lichten over Uw heiligdom, dat verwoest is.

18 Neig Uw oor, mijn God, en hoor! Open Uw ogen om onze verwoestingen en de stad te zien waarover Uw Naam is uitgeroepen, want wij werpen onze smeekbeden niet voor U neer op grond van onze gerechtigheden, maar op grond van Uw grote barmhartigheid.

19 Heere, luister. Heere, vergeef. Heere, sla er acht op en doe het, wacht niet langer – omwille van Uzelf, mijn God. Over Uw stad en over Uw volk is immers Uw Naam uitgeroepen.

God reageert op de valse profeten.

Hoewel de profetische kritiek zich vooral tot *de valse profeten* richt wordt ook het volk in ballingschap – tussen de regels door – op haar plaats gezet. Maar de kritiek, ja het vonnis over de valse profeten is nog veel explicieter en heftiger. Ze krijgen er echt ongemeen hard van langs. Dit is een oor wassing. Die valse profeten ondervinden – van Godswege – direct de gevolgen van hun foute opstelling. Het is koning Nebukadnezar die deze lieden meedogenloos aan hun einde brengt. Wie zich daarover verbaast dat Nebukadnezar dat soort mensen in de smiezen heeft, komt nog voor verrassingen te staan. Want de koning van Babel heeft zijn spionnen overal. Dat was al zo in de tijd van de verovering van Jeruzalem toen hij voor de poort stond. Het is in Babel zeker niet anders. Die koning heeft overal zijn voelhoorns uitgestoken. Hij dacht misschien dat dat opstandige volk zich nu – na de ballingschap – wel gedeisd zou houden. Toen hem berichten ter ore kwamen dat er mensen waren die de goegemeente – met valse beloften van een spoedige terugkeer – manipuleerden, greep hij hard in. Hij stelde een voorbeeld door die oproerkrakers – want zo zag hij die valse profeten waarschijnlijk – niet alleen te laten doden. Hij bezorgde ze ook nog eens een buitengewoon pijnlijk einde in de hoop dat dit *een afschrikwekkend voorbeeld* zou zijn. De mensen die tot de Joodse gemeenschap behoren zouden het in het vervolg wel uit hun hoofd laten ooit nog iets in die richting te roepen. Jeremia 29:21-22 *Zo zegt de HEERE van de legermachten, de God van Israël, van Achab, zoon van Kolaja, en van Zedekia, zoon van Maäseja, die in Mijn Naam leugen tegen u profeteren: Zie, Ik ga hen overgeven in de hand van Nebukadnezar, de koning van Babel, en hij zal hen voor uw ogen doodslaan. Aan hen zal een vloek ontleend worden bij alle ballingen van Juda die in Babel zijn: Moge de HEERE u maken als Zedekia en als Achab, die de koning van Babel heeft geroosterd in het vuur! – omdat zij een dwaasheid in Israël hebben gedaan.* Het is vervelend om te zeggen maar de ballingen hadden kunnen weten dat die profeten Achab en Zedekia – waarvan de namen toevallig met die van twee koningen overeenkomt – niet te vertrouwen waren. De Heere Jezus zou zeggen: Aan de vruchten kent men de boom. Mattheus 7:15,16 *Maar wees op uw hoede voor de valse profeten, die in schapenvacht naar u toe komen maar van binnen roofzuchtige wolven zijn. Aan hun vruchten zult u hen herkennen. Men plukt toch geen druif van doornstruiken of vijgen van distels?* Mannen die overspel plegen met de vrouw van een ander zijn niet te vertrouwen. En dat gold zeker van deze valse profeten. Jeremia 29:23 *Zij hebben overspel gepleegd met de vrouwen van hun naasten en spraken in Mijn Naam een leugenwoord, dat Ik hun niet geboden had. Ik ben het Die dat weet en ben er Getuige van, spreekt de HEERE* Hoezo, dwars tegen God ingaan en vervolgens vertellen wat Diezelfde God je in een droom gemeld zou hebben. God moet helemaal niets hebben van echtbrekers en dat soort lieden. Die krijgen helemaal geen woord van Hem. Het pleit niet voor de ballingen dat men dit soort mensen serieus nam. Zelfs Jeremia in Jeruzalem weet dat die mensen er

een manier van leven op nahouden die niet door de beugel kan. Ook om die reden is het niet verstandig om er een mening op na te houden die van geen kant klopt met wat God zegt, ook niet – en misschien moeten we erbij zeggen – vooral niet wanneer je met die mening applaus oogst. Zulke mensen worden als het ware opgetild tot grote hoogte totdat men denkt dat men zich alles kan permitteren en dat is nu ook weer niet zo. Het is een luchtbel die vroeger of later uit elkaar spat. Bij sommigen gaat hun slechte manier van leven uit voor een on-Bijbelse manier van denken, bij anderen is het net andersom. 1 Timotheüs 5:24 *Van sommige mensen zijn de zonden overduidelijk en gaan die aan hun veroordeling vooraf. Bij anderen komen zij achteraf openbaar.*

Brief van de valse profeet aan de priester in Jeruzalem over Jeremia.

De brief van Jeremia aan de ballingen in Babel blijft niet onbeantwoord. Het is een van de (valse) profeten die – per ommekeer – per brief reageert naar de tempelopzichter in Jeruzalem. Het is Semaja, de Nechemiet die zich tot een van de priesters in Jeruzalem richt. Die priester Sefanja, de zoon van Maäseja, is blijkbaar de opziener van de tempel. Hij moet er op toezien dat alles ordelijk verloopt. Om die reden beschikt het tempelcomplex in Jeruzalem zelfs over een gevangenis waar oproerkraaiers kunnen worden opgesloten. De manier van opsluiting die door deze profeet Semaja wordt voorgesteld is alles behalve prettig. Niet alleen stelt hij voor om Jeremia – want daarover gaat de brief – in de gevangenis te zetten, maar ook dringt hij er op aan om de straf extra pijnlijk te maken met martelwerktuigen. Op die manier heeft Jeremia al eerder opgesloten gezeten. Dat was bij die Pashur. Jeremia 24 Gelukkig staat de priester aan de kant van Jeremia. Dat kunnen we ook uit andere verhalen opmaken. Koning Zedekia stuurde deze priester Sefanja tot tweemaal toe naar Jeremia om een gunst te vragen. Koning Zedekia moet geweten hebben ‘wie hij het beste om een boodschap kon sturen naar Jeremia.’ Jeremia zou Sefanja niet weigeren dacht hij wellicht. Dat deed Jeremia – of beter gezegd de HEERE – overigens wel. Tot tweemaal toe ving deze priester bot bij Jeremia. ‘Nee, de stad Jeruzalem zou niet ontzet worden van zijn vijandelijke belegering.’ Jeremia 21:1-7 En.. ‘Nee de Egyptenaren die Jeruzalem te hulp komen, zullen hen niet kunnen bevrijden van Babel.’ Jeremia 37:3-10 Hoewel Jeremia de priester Sefanja over een kam lijkt te scheren met de koning moet er toch tussen hen persoonlijk een andere – een betere – band geweest zijn. Dat blijkt ook nu. De priester Sefanja laat Jeremia de brief lezen die hij van de profeet Semaja uit Babel ontving. Jeremia moet geschokt zijn door de onverhulde haat tegen zijn persoon die uit de brief naar voren komt. Die Semaja schrijft namelijk het volgende aan de priester: Jeremia 29:26-28 *De HEERE heeft u tot priester aangesteld in plaats van de priester Jojada om opzichters te zijn in het huis van de HEERE over iedereen die krankzinnig is en zich voor profeet uitgeeft, opdat u die vastzet in een blok en met een ketting aan de hals: Nu dan, waarom hebt u Jeremia uit Anathoth, die zich bij u uitgeeft voor profeet, niet bestraft? Want daarom heeft hij tot ons naar Babel de boodschap gestuurd: Het gaat lang duren. Bouw huizen en woon erin, leg tuinen aan en eet de vrucht ervan.*

Brief aan de priester in Jeruzalem

Brief van God aan de valse profeet n.a.v. zijn brief .

Opnieuw zie je dat de valse profeten namens de HEERE een bijzonder korte tijd voorspelden, als het gaat om de duur van de ballingschap. Ze ergerden zich groen en geel aan Jeremia die namens dezelfde HEERE met een heel ander verhaal kwam en het volk voorbereidde op een termijn van zeventig jaar. Het is duidelijk dat de HEERE dit soort acties van valse profeten niet in dank afneemt. Wie aan Jeremia komt, komt aan de HEERE. Maar God laat het ook niet over Zijn kant gaan dat er mensen zijn die beweren namens Hem te spreken, terwijl Hij nog nooit een woord tot hen gericht heeft. In een brief – waarin Jeremia zich opnieuw tot de ballingen richt – wordt dit hele verhaal uit de doeken gedaan. Die Semaja staat er mooi op, maar niet heus. Hij dacht dit in het verborgene via de priester te regelen maar wordt nu openlijk aan de schandpaal genageld. Niet alleen noemt de HEERE hem met naam en toenaam, maar Hij verbindt ook een straf aan het optreden van een valse profeet. De HEERE wil blijkbaar dat de Joodse gemeenschap driekeer nadenkt voordat ze een profeet uit eigen kring geloven. Deze brief en dit vonnis zijn zeker geen aanmoediging om zich nog eens als profeet op te werpen. God breekt de tak van zijn familie van de boom. Het volk Israël zal de kans krijgen om de verlossing van God mee te maken – al is het in hun kinderen en kleinkinderen – maar deze profeet Semaja wordt met zijn familie uitgeroeid. Jeremia 29:32 *Daarom, zo zegt de HEERE: Zie, Ik ga Semaja, de Nechelamiet, en zijn nageslacht straffen. Hij zal niemand hebben die woont in het midden van dit volk. Hij zal niet het goede zien dat Ik doen zal aan Mijn volk, spreekt de HEERE, want hij heeft opgeroepen afvallig te worden van de HEERE.*

De afgebroken tak van Semaja

God zegt: 'Ik zal je een hoopvolle toekomst geven.'

In Jeremia 29 worden de ballingen op hun plaats gezet. Als het goed is staan ze na het lezen van de brief van Jeremia weer met de beide benen op de grond. Misschien lazen ze er eerst over heen maar bij tweede lezing kan het hen niet ontgaan zijn. De HEERE laat hen echt een toontje lager zingen. En dan hebben we het nog niet over de valse profeten. Die worden vandaag of morgen de mond gesnoerd. Er is geen kind meer die – als de juffrouw vraagt: 'en wat wil jij later worden, Eljakim?' – zal zeggen: 'profeet Juffrouw'. Mensen zullen in het vervolg wel driekeer nadenken voordat ze hardop zeggen wat zij denken dat de HEERE ervan vindt. Dit mag dan allemaal waar zijn het hart van de boodschap in de Jeremiabrief is positief. In de eerste plaats geldt dit het voornemen van de HEERE om Zijn volk na zeventig jaar weer terug te laten keren naar het land en de stad van herkomst. Jeremia 29:10 *Want zo zegt de HEERE: Voorzeker, pas wanneer zeventig jaren in Babel voorbij zijn, zal Ik naar u omzien en over u Mijn goede woord gestand doen, door u terug te brengen naar deze plaats.* Dat is – wel beschouwd – een prachtig bericht. Het mag dan wat langer duren dan de ballingen hoopten, maar een ding is zeker, God gaat met hen verder. Er komt een herkansing. God is trouw. Jeremia 29:11 *Ik immers, Ik ken de gedachten die Ik over u koester, spreekt de HEERE. Het zijn gedachten van vrede en niet van kwaad, namelijk om u toekomst en hoop te geven.* Ondanks het feit dat de neuzen nog alle kanten opstaan, blijft God vasthouden aan Zijn plan. En Zijn plan is

buitengewoon gunstig voor het volk. Hij heeft hun geluk op het oog en niet hun ongeluk. Wat ze nu meemaken is niet zo gemakkelijk, maar het is van voorbijgaande aard. Er zal een ommekeer plaatsvinden. God zal hun ongelukkige toestand omkeren naar geluk. Hij zal hun verdriet van dit moment, veranderen in blijdschap. Hij zal hun klaaglied omzetten in gejubel. Dat moet een hart onder de riem zijn van de Joodse gemeenschap. Als de HEERE dit in het vooruitzicht stelt zal men daar moed uitputten. Ze zullen tegen elkaar zeggen 'dat ze door de zure appel moeten heen bijten' om straks het zoet van de terugkeer te smaken. Mogelijk maken ze het zelf niet mee maar wel hun kinderen of kleinkinderen. God gaat met Zijn volk de toekomst tegemoet.

Ik naar u omzien en over u Mijn goede woord gestand doen, door u terug te brengen naar deze plaats.

